

Reglement Tram

Maart 2017, versie 1.0



Reglement Tram

Maart 2017, versie 1.0

Autorisatie			
Versie	Datum	Auteur(s)	Geautoriseerd en vrijgegeven
1.0	30-03-2017	F. van 't Hoff, H. de Lange, G.M. Zegers	P.G. Peters Algemeen directeur 

© 2017 RET, Rotterdam

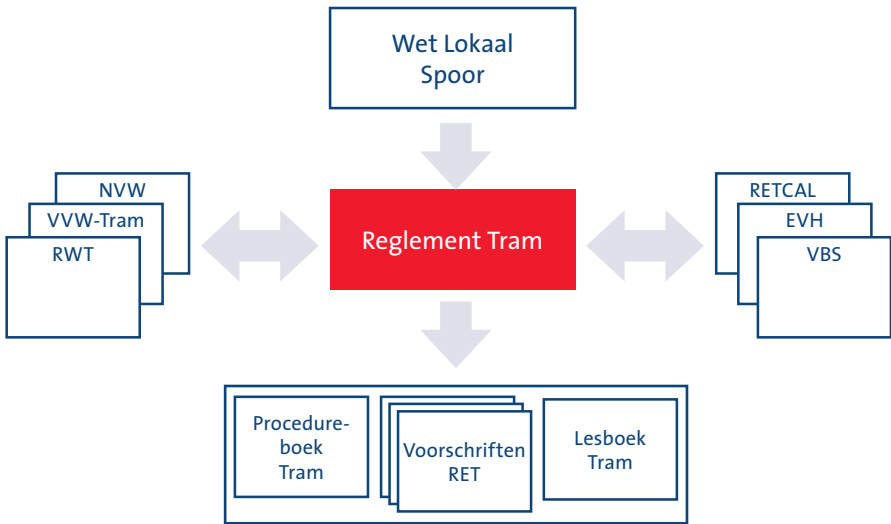
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de RET-directie.

Inhoud

Inleiding	5
Leeswijzer	6
1 Algemeen	9
2 Directie RET	11
3 Personeel	15
4 Communicatie	19
5 Betreden van gebouwen en de trambaan	23
6 Rijden	27
7 Tonen en opvolgen van seinen	33
8 Coördinatie van railverkeer	35
9 Werken op de trambaan	39
10 Beheren van infra en materieel	41
11 Omgaan met dreigend gevaar en calamiteiten	43
12 Begrippen en afkortingen	45
13 Seinenboek	53

Inleiding

Het Reglement Tram is een uitgave van de directie RET. Het is een bundeling van de belangrijkste regelgeving voor het tramsysteem. Daarmee is het een onderdeel van het veiligheidsbeheerssysteem (vbs) en vormt het de basis voor verdere uitwerking in procedures, voorschriften en lesboeken.



Figuur 1. Relatie tussen het Reglement Tram en andere voorschriften

Dit reglement beschrijft voornamelijk de regels ten aanzien van het veilig rijden met railvoertuigen en het veilig werken op, aan of nabij het spoor. Overige regels met betrekking tot de kwaliteit van de dienstuitvoering staan in bedrijfsvoorschriften en -procedures.

Het Reglement Tram wordt beheerd door de beheercommissie. Deze bestaat momenteel uit:

- senior adviseur Exploitatie;
- senior adviseur Railveiligheid.

Wijzigingsvoorstellen kunnen worden doorgegeven via het digitale formulier, op te vragen bij de beheercommissie.

Leeswijzer

Het Reglement Tram is ingedeeld in hoofdstukken. Elk hoofdstuk bevat artikelen met daaraan onlosmakelijk verbonden begrippen (definities) die zijn vastgesteld en goedgekeurd door de directie RET. De begrippen en afkorting staan in hoofdstuk 12.

De artikelen in het Reglement Tram komen waar mogelijk overeen met de artikelen in het Reglement Metro.

De artikelen in dit reglement die betrekking hebben op elektrische installaties zijn getoetst aan het Elektrotechnisch Veiligheidshandboek (EVH). Bij elektrotechnische handelingen of werkzaamheden aan, met of nabij elektrische installaties is het EVH leidend.

In dit reglement wordt soms verwezen naar procedures of instructies. Hiermee worden de procedures uit het Procedureboek Tram bedoeld en de instructies uit het Lesboek Tram.

Als in dit reglement gesproken wordt over een functionaris of een document, wordt een bevoegde functionaris of een geldig document bedoeld.

In de artikelen van het Reglement Tram worden personen aangeduid met de mannelijke vorm. Met de termen “hij”, “hem” en “zijn” worden zowel mannen als vrouwen bedoeld.



1 Algemeen

- 1.1 Het Reglement Tram is goedgekeurd door de directie RET.
- 1.2 De door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) aan RET verleende concessie voor rail is leidend voor de bedrijfsgang.
- 1.3 Het Reglement Tram is van toepassing op het RET-tramnetwerk.



Figuur 2: Overzicht van het toepassingsgebied van het Reglement Tram.

- 1.4 Het Reglement Tram geldt voor iedereen die betrokken is bij de exploitatie, het beheer en het onderhoud van het tramnetwerk en de railvoertuigen.
- 1.5 Bij afweging tussen exploitatie en veiligheid gaat veiligheid voorop.
- 1.6 Uitsluitend de directie RET kan wijzigingen in en aanvullingen op het Reglement Tram aanbrengen.
- 1.7 Tussentijdse wijzigingen in en aanvullingen op het Reglement Tram worden met een dienstmededeling door de directie RET bekend gemaakt.
- 1.8 De directie RET mag in spoedgevallen, specifieke lokale situaties of tijdelijke omstandigheden aan de functionaris een mandaat verstrekken om af te wijken van het Reglement Tram.





2 Directie RET

- 2.1** Per veiligheidsfunctie stelt de directie RET de omvang van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden vast.
- 2.2** Per veiligheidsfunctie stelt MRDH de keuringseisen vast.
- 2.3** Voor elke functie stelt de directie RET de exameneisen vast.
- 2.4** De directie RET stelt een calamiteitenplan vast.
- 2.5** De directie RET stelt de dienstregeling vast.
- 2.6** Afkortingen voor de benamingen van de infrastructuur worden door de directie RET vastgesteld.
- 2.7** De directie RET is verantwoordelijk voor veiligheidsbeheerssystemen voor infrastructuur, materieel en exploitatie.
- 2.8** De directie RET stelt een materieelbeheerder en een infrabeheerder aan.
- 2.9** De directie RET verleent de bevoegdheid tot veiligheidsfunctionarissen kan deze intrekken. Indien van toepassing regelt de directie RET de afgifte van bewijzen van bevoegdheid.
- 2.10** De directie RET zorgt voor een registratie van veiligheidsfunctionarissen.
- 2.11** De directie RET zorgt voor een calamiteitenorganisatie waarin taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd.
- 2.12** De directie RET is bevoegd om een keuringsarts of psycholoog opdracht te geven om een functionaris vlak voor, tijdens of na de uitoefening van zijn functie te controleren op zijn lichamelijke of geestelijke gesteldheid, indien RET dit wenselijk acht.
- 2.13** De directie RET zorgt dat alle communicatie met de cvl-bedienaar en alle gegevens die relevant zijn voor ongevalsonderzoek worden vastgelegd en veiliggesteld.

- 2.14** De directie RET zorgt dat wordt voldaan aan de meldingsplicht incidenten aan externe toezichthouders en MRDH.
- 2.15** De directie RET zorgt dat iedere functionaris de voor zijn functie vereiste opleiding volgt en middelen ontvangt.
- 2.16** De directie RET zorgt dat iedere functionaris over relevante en recente dienstmededelingen kan beschikken.
- 2.17** De directie RET zorgt dat functionarissen kunnen voldoen aan de geplande werktijden.





3 Personeel

Algemeen

- 3.1 De functionaris beheerst de Nederlandse taal voldoende voor de uitoefening van zijn functie.
- 3.2 De functionaris volgt de regels op die voor zijn functie van toepassing zijn. Overtreding van een artikel uit het Reglement Tram kan leiden tot (rechts-) maatregelen.
- 3.3 De functionaris toont een actieve houding op het gebied van veiligheid.
- 3.4 De functionaris draagt de bedrijfskleding volgens bedrijfsvoorschrift.
- 3.5 De functionaris gebruikt de door RET verstrekte middelen.
- 3.6 De functionaris neemt, voordat hij met zijn dienst begint, kennis van de interne mededelingen, dienstmededelingen en van veiligheidsrelevante bijzonderheden.
- 3.7 Het Reglement Tram kent de volgende veiligheidsfunctionaris:
 - trambestuurder.

Eisen aan bestuurders

- 3.8 De bestuurder heeft aantoonbare vakkennis en is aantoonbaar vakbekwaam volgens de voor zijn functie geldende exameneisen.
- 3.9 De bestuurder moet blijvend aan de functie-eisen voldoen om zijn bevoegdheid te behouden.
- 3.10 Een bestuurder is ten minste 18 jaar.
- 3.11 De trambestuurder is medisch en psychologisch goedgekeurd volgens de keuringseisen van de MRDH.
- 3.12 De bestuurder mag zijn werk uitsluitend uitvoeren als hij aan de vereiste lichamelijke en geestelijke gesteldheid voldoet.

- 3.13** De bestuurder meldt een lichamelijke of geestelijke beperking die nadelig van invloed kan zijn op het veilig uitvoeren van zijn werk aan zijn leidinggevende. Dit doet hij ook bij twijfel.
- 3.14** De bestuurder mag niet werken onder invloed van geestverruimende middelen (alcohol, drugs, et cetera). Voor het werken onder invloed van medicijnen gelden bedrijfsvoorschriften.
- 3.15** De bestuurder mag uitsluitend zijn bevoegdheid uitoefenen als hij het vereiste bewijs van bevoegdheid bij zich draagt.
- 3.16** De exploitatiebestuurder moet minimaal elke drie maanden als bestuurder dienst doen op een railvoertuig om zijn bevoegdheid te behouden.
- 3.17** De niet-exploitatiebestuurder moet ten minste tien maal per jaar als bestuurder dienst doen op een railvoertuig om zijn bevoegdheid te behouden. Voor de niet-exploitatiebestuurder die wordt ingezet in de normale reizigersdienst geldt dat hij ten minste elke 6 weken dienst moet doen.





4 Communicatie

Gespreksdiscipline

- 4.1** De functionaris communiceert in het Nederlands.
- 4.2** De functionaris houdt zich aan de gespreksdiscipline.
- 4.3** De functionaris communiceert kort en zakelijk.
- 4.4** De functionaris vermijdt ontkenningen.
Toelichting: Bij het wegvallen van de verbinding kunnen woorden wegvallen, waardoor een boodschap met ontkenningen verkeerd begrepen kan worden.
- 4.5** Iedere functionaris maakt zich bekend op een voor zijn functie vastgestelde wijze.
- 4.6** Voor plaatsbepalingen gebruikt de functionaris de aanduidingen van de vaste infrastructuur: haltenaam of straatnaam (ter hoogte van huisnummer of kruising), rijrichting, eventueel spoornummer en wisselnummer.
- 4.7** Bij het spellen gebruikt de functionaris het NATO-spelalfabet en spreekt hij een cijfercombinatie cijfer voor cijfer uit.

A	Alfa	J	Juliet	S	Sierra
B	Bravo	K	Kilo	T	Tango
C	Charlie	L	Lima	U	Uniform
D	Delta	M	Mike	V	Victor
E	Echo	N	November	W	Whiskey
F	Foxtrot	O	Oscar	X	X-ray
G	Golf	P	Papa	Y	Yankee
H	Hotel	Q	Quebec	Z	Zulu
I	India	R	Romeo		

Figuur 3: Het NATO-spelalfabet.

Communicatiemiddelen

- 4.8 De directie RET stelt vast welke communicatiemiddelen onder welke omstandigheden zijn toegestaan.
- 4.9 De functionaris maakt volgens procedure gebruik van de toegestane communicatiemiddelen.
- 4.10 De functionaris mag de communicatiemiddelen van het bedrijf uitsluitend gebruiken voor dienstcommunicatie.
- 4.11 Uitsluitend in noodgevallen mag de functionaris de noodoproep gebruiken.

Geheimhouding

- 4.12 De functionaris houdt zich aan de regels van geheimhouding.
- 4.13 De functionaris mag geen berichten verspreiden die tot schade aan personen of dienstbelangen kunnen leiden.
- 4.14 De functionaris communiceert niet met de pers; alle perscommunicatie verloopt via de persvoorlichter van RET.
- 4.15 De functionaris mag geen voorval in het bijzijn van reizigers of media bespreken waarbij personeel of materieel van het bedrijf is betrokken.
- 4.16 De functionaris mag alleen inlichtingen verstrekken aan de hiervoor verantwoordelijke in- of externe functionaris.





5 Betreden van gebouwen en de trambaan

Algemeen

- 5.1** Inspecteurs van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) hebben toegang tot gebouwen, infrastructuur en materieel van RET-tram.

Toegang tot technische ruimtes, bedrijfsgebouwen en bedrijfsterreinen

- 5.2** De functionaris houdt zich aan de regels voor de toegang tot technische ruimtes, bedrijfsgebouwen en bedrijfsterreinen.
- 5.3** De directie RET bepaalt wie toegang heeft tot bedrijfsgebouwen en bedrijfsterreinen.
- 5.4** De installatieverantwoordelijke bepaalt wie toegang heeft tot elektrotechnische ruimtes.
- 5.5** De manager van de cvl bepaalt wie toegang heeft tot de cvl.
- 5.6** De infrabeheerder zorgt voor het sleutelbeheer.

Toegang tot en gedragsregels op de trambaan

- 5.7** De trambaan is openbare ruimte, tenzij anders is aangegeven.
- 5.8** De functionaris die de trambaan betreedt, houdt zich aan de gedragsregels.
- 5.9** De functionaris is zelf verantwoordelijk voor de veiligheid van zijn handelingen op de trambaan.
- 5.10** De functionaris onthoudt zich van gedragingen en handelingen die zijn waakzaamheid voor het naderend railverkeer nadelig kunnen beïnvloeden.
- 5.11** De functionaris maakt tijdens verplaatsingen zoveel mogelijk gebruik van de normale voorzieningen voor voetgangers, reizigers of personeel.
- 5.12** De functionaris loopt op de trambaan bij voorkeur tegen de rijrichting van de railvoertuigen in.

- 5.13** De functionaris mag niet:
- zonder noodzaak in de sporen lopen;
 - op beweegbare delen van wissels staan of lopen;
 - op vrijliggende spoorstaven lopen;
 - van spoorstaaf op spoorstaaf stappen of springen;
 - over werk- en inspectieputten stappen of springen.





6 Rijden

Algemeen

- 6.1** De functionaris die zelfstandig een railvoertuig bestuurt op een in dienst zijnd spoor, beschikt over een tramrijbewijs (bedrijfspas trambestuurder). Op dit rijbewijs staat de bevoegdheid voor het RET-tramnetwerk en de bevoegdheid per type railmaterieel aangegeven.
- 6.2** De functionaris die zelfstandig een ingespoord rail-wegvoertuig bestuurt op een in dienst zijnd spoor, beschikt over een rail-wegvoertuigrijbewijs. Op dit rijbewijs staat de bevoegdheid voor het RET-tramnetwerk aangegeven.
- 6.3** De bestuurder draagt altijd het volgende bij zich:
- legitimatiebewijs;
 - tramrijbewijs (bedrijfspas trambestuurder) of rail-wegvoertuigrijbewijs;
 - de voor de uitoefening van zijn dienst benodigde middelen.
- 6.4** Werkmaterieel mag op een in bedrijf zijnd spoor uitsluitend rijden als dat materieel voldoet aan de eisen voor toelating op het tramnetwerk.

Toegang tot de cabine

- 6.5** De functionaris houdt zich aan de regels voor de toegang tot de cabine van een railvoertuig.
- 6.6** Alleen de dienstdoende bestuurder mag zich in de cabine van een rijdend railvoertuig in reizigersdienst bevinden.
- 6.7** Alleen de opleider mag zich naast de dienstdoende bestuurder in de cabine van een rijdend railvoertuig in reizigersdienst bevinden.
- 6.8** Tijdens instructieritten of examenritten hebben de leerling-bestuurder, de opleider/leermeester/mentor en de examinerator toegang tot de cabine.
- 6.9** Tijdens testritten, proefritten en ritten bestemd voor werkzaamheden op de trambaan hebben functionarissen in overleg met de bestuurder toegang tot de cabine. Het betreft hier uitsluitend ritten niet in reizigersdienst.
- 6.10** De bestuurder zorgt ervoor dat tijdens het rijden in reizigersdienst de deur van de cabine gesloten is.

Voorbereiding

- 6.11** Voordat de bestuurder gaat rijden, overtuigt hij zich ervan dat het voertuig veilig is en geschikt om mee te rijden volgens bedrijfsvoorschrift.
- 6.12** Bij aanvang dienst meldt de bestuurder in normale reizigersdienst zich op tijd in dienst. Daarvan wordt een registratie bijgehouden.
- 6.13** Voor het uitrukken controleert de bestuurder zelf het railvoertuig en maakt hij het railvoertuig rijklaar. De bestuurder controleert volgens bedrijfsvoorschrift ten minste:
- de juiste werking van de noodschakelaar, de dodemansinstallatie, de deuren en de vangschep;
 - het functioneren van de (rail)remmen;
 - het volledig gelost zijn van alle remmen;
 - het aanwezig zijn van zand en (buiten de remise) het functioneren van de zandstrooiers;
 - het aanwezig zijn van wisselijzer, -krabber en -blokjes;
 - het aanwezig zijn van de veiligheidsmiddelen in het voertuig.
- 6.14** Als de bestuurder in normale reizigersdienst tijdens de voorbereiding een defect aan het railvoertuig constateert, meldt de bestuurder dit aan de cvl-bedienaar en het techniekeiland.
- 6.15** De bestuurder in normale reizigersdienst mag pas naar de eerste bestemming van de dag vertrekken, als het railvoertuig per EBS is aangemeld bij de cvl-bedienaar. Bij overige ritten neemt de bestuurder contact op met de cvl-bedienaar.
- 6.16** Als het niet mogelijk is op tijd uit te rukken, neemt de bestuurder in normale reizigersdienst contact op met de cvl-bedienaar.

Rijden

- 6.17** De bestuurder rijdt volgens bedrijfsvoorschrift.
- 6.18** De bestuurder is verantwoordelijk voor het veilig deelnemen aan het verkeer en het veilig vervoeren van de reizigers.
- 6.19** De bestuurder rijdt op zicht.

- 6.20** Voor de bestuurder geldt de Wegenverkeerswet (WVW) en het bijbehorende Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV).
- 6.21** De bestuurder past de afstand tot zijn voorwagen aan, aan de gereden snelheid en de omstandigheden ter plaatse.
- 6.22** Bestuurders hanteren onderling de ter plaatse voor het wegverkeer van toepassing zijnde voorrangsregels, tenzij dit anders is geregeld.
- 6.23** Bij elke haltering let de bestuurder op de veiligheid van in- en uitstappende reizigers. Bij ritten met historisch materieel ondersteunt de conducteur hem hierbij.
- 6.24** De bestuurder mag de automaatjes in de tram alleen bedienen om een technische functionaliteit te resetten. Dit eventueel op advies vanuit het RIS.

Wissels

- 6.25** De bestuurder berijdt een wissel uitsluitend als de juiste wisselstand gegarandeerd is volgens procedure.
- 6.26** De bestuurder bedient of controleert de (automatische) stand van wissels.
- 6.27** De bestuurder verleent ter hoogte van een wissel aan een andere bestuurder voorrang, als een (onbedoelde) links- of rechtsleidende wisselstand tot een aanrijding zou kunnen leiden (blokwissel).
- 6.28** De bestuurder verandert niet van rijrichting als het railvoertuig boven de bewegende delen van een uitrijdend wissel staat. Dit geldt niet in de remises Kralingen en Hillegersberg.
- 6.29** De functionaris blokt wissels volgens procedure.

Snelheid

- 6.30** De bestuurder rijdt niet harder dan toegestaan.
- 6.31** De bestuurder passeert lijnonderbrekers, kruisingen in de rijdraad en onderbrekingen in de rijdraad op beweegbare bruggen, ter hoogte van de pantograaf stroomloos.

- 6.32** De bestuurder berijdt een wissel inrijdend en uitrijdend in afbuigende stand met maximaal 15 km/u en in rechte stand met maximaal 30 km/u. [NB: de uitzonderingen hierop zijn voorzien van een snelheidsbeperkingsbord]
- 6.33** Op wissels in remises en op emplacementen rijdt de bestuurder in alle wisselstanden met maximaal 15 km/u (technische beperking van het wissel).
- 6.34** De bestuurder rijdt niet harder dan 30 km/u over een kruisend tramspoor.
- 6.35** De bestuurder rijdt zo energiezuinig mogelijk.

Rijden in afwijkende situaties en bij storingen aan railvoertuigen

- 6.36** De bestuurder handelt in afwijkende situaties en bij storingen volgens bedrijfsvoorschrift.
- 6.37** De bestuurder meldt onregelmatigheden die de dienstregeling kunnen verstoren aan de cvl-bedienaar.
De bestuurder meldt onregelmatigheden op de trambaan, aan het spoor en de bovenleiding die de dienstregeling niet kunnen verstoren aan het Techniekeiland.
De bestuurder in normale reizigersdienst meldt onregelmatigheden aan het voertuig die de dienstregeling niet kunnen verstoren aan het Techniekeiland.
- 6.38** De bestuurder koppelt railvoertuigen volgens procedure.
- 6.39** De bestuurder duwt en sleept railvoertuigen volgens procedure.
- 6.40** Het terugzetten en achteruit rijden van een railvoertuig doet de bestuurder volgens bedrijfsvoorschrift.
- 6.41** De bestuurder neemt bij storingen aan het railvoertuig zelfstandig maatregelen. De bestuurder in normale reizigersdienst doet dit aan de hand van het Storingsboekje.
- 6.42** Als de bestuurder in normale reizigersdienst een vertraging voorziet of moet afwijken van zijn route (in overleg met de cvl-bedienaar), licht hij de reizigers hierover in.

Aflossing of einde dienst

- 6.43** Bij aflossing tijdens de rit op het railvoertuig of bij einde dienst handelt de bestuurder volgens bedrijfsvoorschrift.
- 6.44** Als de bestuurder in normale reizigersdienst geen contact heeft met zijn aflosser draagt hij de veiligheidsrelevante bijzonderheden over aan de cvl-bedienaar. De aflosser neemt voor vertrek contact op met de cvl-bedienaar om informatie in te winnen over het railvoertuig.
- 6.45** De bestuurder in normale reizigersdienst die aflost controleert voor vertrek in het EBS of er ontvangen berichten zijn.





7 Tonen en opvolgen van seinen

- 7.1** De functionaris toont uitsluitend seinen volgens het seinenboek.
- 7.2** De functionaris volgt de voor zijn functie relevante seinen op volgens het seinenboek.
- 7.3** Bij conflicterende of onduidelijke seinen volgt de functionaris het meest beperkende sein op en meldt dit aan de cvl-bedienaar.





8 Coördinatie van railverkeer

Algemeen

- 8.1** De bestuurder is verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn dienstregeling.
- 8.2** De cvl-bedienaar coördineert de uitvoering van de totale dienstregeling en is verantwoordelijk voor de bijsturing.
- 8.3** In geval van verstoringen van de dienstregeling en bij calamiteiten tracht de cvl-bedienaar de uitvoering van de dienstregeling te handhaven of te herstellen. De belangrijkste mogelijkheden die hem daarbij ter beschikking staan, zijn:
- contact opnemen met de betrokken functionarissen;
 - geven van dienststopdrachten;
 - inzetten van cts of verkeersregelaar;
 - inzetten van extra materieel;
 - omleiden van railvoertuigen;
 - kort laten keren van railvoertuigen;
 - onttrekken van railvoertuigen aan reizigersdienst;
 - inzetten van vervangend vervoer.
- 8.4** De cvl-bedienaar registreert alle handelingen die afwijken van de normale dienstuitvoering.

Geven van dienststopdrachten

- 8.5** Bij bijzonderheden kan de cvl-bedienaar een dienststopdracht geven.
- 8.6** De bestuurder volgt een dienststopdracht van de cvl-bedienaar op, mits dit veilig kan.
- 8.7** De cvl-bedienaar kan de volgende dienststopdrachten geven:
- rijden met beperkte snelheid;
 - stoppen met rijden;
 - rijden van een omleiding;
 - rustig opschakelen (na bij voorbeeld een stroomstoring);
 - de normale dienstuitvoering hervatten.

Buiten dienst en in dienst stellen van sporen

- 8.8** De functionaris stelt uitsluitend in overleg met de cvl-bedienaar het spoor buiten dienst en in dienst.
- 8.9** Uitsluitend de infrabeheerder kan het spoor buiten bedrijf stellen. Het Reglement Tram is op een buiten bedrijf gesteld spoor niet van toepassing.
- 8.10** De cvl-bedienaar bepaalt, eventueel na overleg met de calco, of een tramspoor ten behoeve van een calamiteit buiten dienst gesteld moet worden.
- 8.11** De coördinator buitendienststellingen bepaalt of een tramspoor ten behoeve van evenementen buiten dienst genomen mag worden.
- 8.12** De capaciteitsmanager bepaalt of een tramspoor ten behoeve van werkzaamheden buiten dienst gegeven mag worden aan de uitvoerder.
- 8.13** Op een ten behoeve van werkzaamheden buiten dienst gesteld tramspoor is de uitvoerder verantwoordelijk voor de veiligheid van de werkplek, de toegang van werkmaterieel tot de werkplek en de voertuigbewegingen.





9 Werken op de trambaan

Alle voorschriften en regels omtrent infrastructurele werkzaamheden op de trambaan en op haltes staan vermeld in Voorschrift Veilig Werken Tram (railAlert) en Regeling Werken Trambaan (RET).





10 Beheren van infra en materieel

- 10.1 De infrabeheerder waarborgt met een veiligheidsbeheerssysteem de veilige berijdbaarheid van de infrastructuur.
- 10.2 De infrabeheerder bepaalt welke railvoertuigen waar en onder welke voorwaarden worden toegelaten op het tramnetwerk.
- 10.3 De materieelbeheerder waarborgt met een veiligheidsbeheerssysteem de veilige toestand van de railvoertuigen. Ook waarborgt hij dat railvoertuigen voldoen aan de eisen voor toelating op het tramnetwerk.
- 10.4 De materieelbeheerder stelt voor ieder type reizigersmaterieel en iedere voertuigstoring in een bedrijfsvoorschrift vast onder welke omstandigheden het railvoertuig mag blijven rijden.





11 Omgaan met dreigend gevaar en calamiteiten

- 11.1 De functionaris werkt proactief en probeert incidenten, ongevallen en calamiteiten te voorkomen.
- 11.2 Bij een calamiteit handelt de functionaris volgens de regels van het RET calamiteitenplan (RETCAL).
- 11.3 Om direct gevaar af te wenden of om een andere zeer dringende reden mag de functionaris van de regels in het Reglement Tram afwijken. Indien nodig informeert hij direct betrokken functionarissen. De functionaris rapporteert het afwijken aan zijn leidinggevende.
- 11.4 De functionaris let op afwijkingen en situaties in zijn omgeving die tot mogelijk gevaar kunnen leiden.
- 11.5 De functionaris meldt gevaarlijke afwijkingen in de infrastructuur en aan railvoertuigen, vreemde objecten op het spoor, overvolle haltes aan de cvl-bedienaar. In overleg met de cvl-bedienaar wordt bepaald of de functionaris tot direct handelen overgaat.
- 11.6 Bij problemen in het railvoertuig, bijvoorbeeld een vechtpartij of bedreiging, informeert de bestuurder de cvl-bedienaar. De bestuurder rijdt door naar de afgesproken halte of locatie en wacht daar op versterking.
- 11.7 Als de functionaris tot handelen overgaat, al dan niet na overleg met de cvl-bedienaar, denkt hij in de eerste plaats aan zijn eigen veiligheid en die van de reizigers.
- 11.8 De bestuurder en de cvl-bedienaar handelen altijd vanuit het principe van een veilige stopplaats en beperking van letsel en schade.
- 11.9 De bestuurder zorgt ervoor dat de reizigers worden geïnformeerd over de situatie en de te nemen acties.
- 11.10 Als de bestuurder het railvoertuig bij een calamiteit verlaat, neemt hij altijd de vereiste middelen mee.





12 Begrippen en afkortingen

De trambaan

- 12.1 Aanliggende wisseltong:** de tong die bij een bepaalde wisselstand aanligt tegen de spoorstaaf en die het tramwiel in de juiste richting geleidt (bij een links leidende stand de rechter tong en bij een rechts leidende stand de linker tong).
- 12.2 Afliggende wisseltong:** de tong die bij een bepaalde wisselstand niet aanligt tegen de spoorstaaf.
- 12.3 Blokwissel:** wissel waarvan passage verboden is (geblokkeerd) als een (onbedoelde) links- of rechtsleidende wisselstand tot een aanrijding met een railvoertuig of rail-wegvoertuig zou kunnen leiden.
- 12.4 Emplacement:** een gedeelte van het tramspoor hoofdzakelijk bestemd voor het opstellen van railvoertuigen.
- 12.5 Gevarezone:** het gebied waarbinnen aanrijdrisico door een tram aanwezig is.
- 12.6 Profiel van vrije ruimte (pvr):** het gebied rondom het spoor waarbinnen zich geen vaste objecten mogen bevinden.
- 12.7 Trambaan:** het tramspoor en het aangewezen gebied rondom het tramspoor.
- 12.8 Wisselblokje:** blokje (van metaal of kunststof) dat in het wissel geplaatst kan worden om het onbedoeld omlopen van de wisseltongen te verhinderen (het 'blokken van een wissel').

Status van het spoor

- 12.9 Buiten bedrijf gesteld spoor:** een spoor dat fysiek afgesloten is van een in bedrijf zijnd spoor en dat niet toegankelijk is voor reguliere trams. Op een buiten bedrijf gesteld spoor is het Reglement Tram niet van toepassing.
- 12.10 Buiten dienst gesteld spoor:** een in bedrijf zijnd spoor waarop niet met railvoertuigen in reizigersdienst gereden mag worden.

12.11 In bedrijf zijnd spoor: een spoor waarop het Reglement Tram van toepassing is.

12.12 In dienst zijnd spoor: een in bedrijf zijnd spoor waarop met railvoertuigen gereden mag worden.

Werken op de trambaan

12.13 Activiteit: beperkte werkzaamheid die tot het reguliere vervoerproces behoort en andere werkzaamheden waar in de regel geen gereedschap voor nodig is.

12.14 Werkplek: het gedeelte van de trambaan waarbinnen werkzaamheden plaatsvinden.

12.15 Werkzaamheden op de trambaan: verrichten van werk op, aan of nabij de trambaan (aan de infra of aan railvoertuigen) dat niet tot het reguliere vervoersproces behoort.

Materieel

12.16 Cabine: de afsluitbare ruimte van waaruit de bestuurder het railvoertuig bedient, niet zijnde een vóórbalkon of bestuurdersplek van historisch materieel.

12.17 Flens: de opstaande rand aan het wiel van een tram.

12.18 Railgebonden gereedschap: gereedschappen en hulpmiddelen die met de hand over het spoor kunnen worden voortbewogen.

12.19 Railvoertuig: een voertuig dat uitsluitend is ingericht om op rails te rijden.

12.20 Rail-wegvoertuig: een voertuig ingericht om zowel op rails als op de weg te rijden.

12.21 Reizigersmaterieel: al het materieel dat is ingericht voor het vervoer van reizigers.

12.22 Vóórbalkon of bestuurdersplek: de ruimte van waaruit de trambestuurder het railvoertuig bedient, niet zijnde een cabine (historisch materieel).

- 12.23 Werkmaterieel:** al het materieel dat niet is ingericht voor het vervoer van reizigers.

Functionarissen

- 12.24 Alleengaande (ag):** de functionaris die bij het uitvoeren van activiteiten in de gevarenzone zelf op het naderend tramverkeer let.
- 12.25 Bestuurder:** de trambestuurder en/of de rail-wegvoertuigbestuurder.
- 12.26 Bedieningsdeskundige:** de functionaris die op afstand bedieningshandelingen verricht voor energievoorziening van de bovenleiding.
- 12.27 Calamiteitencoördinator (calco):** de functionaris die bij een calamiteit ter plaatse de leiding heeft. De openbare hulpverleningsdienst kan de algemene leiding overnemen.
- 12.28 Capaciteitsmanager:** de functionaris die namens de infrabeheerder verantwoordelijk is voor de afstemming van werkzaamheden in relatie tot exploitatie tram.
- 12.29 Coördinator buitendienststellingen:** de functionaris die verantwoordelijk is voor het coördineren van buitendienststellingen tengevolge van evenementen.
- 12.30 Cvl-bedienaar:** de functionaris op de cvl die de uitvoering van de totale dienstregeling coördineert. Hij stuurt ook bij in geval van storingen en calamiteiten.
- 12.31 Exploitatiebestuurder:** een trambestuurder met als hoofdtak het besturen van railvoertuigen in normale reizigersdienst.
- 12.32 Functionaris:** de persoon die op zijn functieterrein kennis heeft van de reglementen, voorschriften en procedures die gelden voor tram.
- 12.33 Infrabeheerder:** de functionaris die verantwoordelijk is voor de veilige berijdbaarheid van de infrastructuur. Tevens aangewezen als contactpersoon voor de MRDH namens de beheerder, in de zin van de Wet lokaal spoor.
- 12.34 Installatieverantwoordelijke:** de functionaris die verantwoordelijk is voor het beheer van de elektrische installatie.

- 12.35 Leermeester:** de bestuurder die namens I&T belast is met het opleiden van personeel
- 12.36 Materieelbeheerder:** de functionaris die verantwoordelijk is voor het veilig functioneren van de railvoertuigen.
- 12.37 Mentor:** de bestuurder die namens I&T belast is met het begeleiden van bestuurders in reizigersdienst.
- 12.38 Niet-exploitatiebestuurder:** een trambestuurder die niet als hoofdtak heeft het besturen van railvoertuigen in normale reizigersdienst.
- 12.39 Opleider:** de functionaris van I&T die belast is met het opleiden van personeel.
- 12.40 Rail-wegvoertuigbestuurder:** de functionaris die een ingespoord railwegvoertuig bestuurt en die over een rail-wegvoertuigrijbewijs beschikt.
- 12.41 Rail-wegvoertuigchauffeur:** de functionaris die een niet-ingespoord rail-wegvoertuig bestuurt en die over een rijbewijs beschikt (cf Wegenverkeerswet).
- 12.42 Trambestuurder:** de functionaris die een railvoertuig bestuurt en die over een tramrijbewijs (bedrijfspas trambestuurder) beschikt.
- 12.43 Uitvoerder:** de persoon die bij werkzaamheden op de trambaan ter plaatse verantwoordelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden.
- 12.44 Veiligheidsfunctionaris:** een functionaris die direct betrokken is bij de veiligheid van het operationele proces en aan wie aanvullende eisen worden gesteld. Dat is in geval van tram: de trambestuurder.
- 12.45 Veiligheidspersoon tram (vhp-tram):** de functionaris die verantwoordelijk is voor de veiligheid van werkenden op of nabij de trambaan ten aanzien van aanrijdgevaar door een railvoertuig.
- 12.46 Voldoend onderricht persoon (vop):** de functionaris die ter plaatse elektrotechnische veiligheidsmaatregelen treft voor de bovenleiding.
- 12.47 Wisselwachter:** de functionaris die bij een wissel is opgesteld om het wissel voor naderende trams in de juiste stand te leggen.

Instanties

- 12.48 Directie RET:** de directie van RET in de rol van beheerder en vervoerder conform de Wet lokaal spoor.
- 12.49 Centrale verkeersleiding (cvi):** het bedrijfsonderdeel dat toeziet op en maatregelen treft om de regelmaat van het railverkeer te waarborgen. De cvi stuurt ook bij in geval van storingen en calamiteiten.
- 12.50 Coördinatiebureau werkzaamheden tram (cwt):** de instantie die (onder verantwoordelijkheid van de capaciteitsmanager) verantwoordelijk is voor het op elkaar afstemmen en plannen van de werkzaamheden op (delen van) het RET-tramnetwerk.
- 12.51 Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH):** het regionaal overheidsorgaan dat opdrachtgever is voor onder andere het tramvervoer in de regio. De MRDH is tevens de DO (decentrale overheid) zoals benoemd in de Wet lokaal spoor.
- 12.52 Vervoerder:** het bedrijfsonderdeel dat verantwoordelijk is voor de exploitatie. Tevens de functionaris aangewezen als contactpersoon voor de MRDH namens de vervoerder, in de zin van de Wet lokaal spoor.

Rijden/exploitatie

- 12.53 Achteruit rijden:** het in de tegengestelde rijrichting rijden, waarbij de bestuurder zich in de cabine van het railvoertuig bevindt. Dit is alleen toegestaan volgens bedrijfsvoorschrift.
- 12.54 Beperkte snelheid:** een beperking van de normale snelheid.
- 12.55 Normale reizigersdienst:** het rijden volgens dienstregeling in opdracht van de MRDH.
- 12.56 Rijden op zicht:** rijden met een zodanige snelheid dat op elke plaats waar een belemmering voor het verder rijden aanwezig is, gestopt kan worden.
- 12.57 Sein:** opdracht aan de functionaris gegeven door een lichtsein, seinbord of aanwijzing door een functionaris buiten het railvoertuig.

- 12.58 Terugzetten:** het in de tegengestelde rijrichting rijden waarbij de bestuurder het railvoertuig bedient met de hulpcontroller (controller aan andere zijde van voertuig).
- 12.59 Wissel inrijdend berijden (inrijdend wissel):** een wissel tegen de punt in berijden (sporen gaan uit elkaar).
- 12.60 Wissel uitrijdend berijden (uitrijdend wissel):** een wissel met de punt mee berijden (sporen komen samen).

Overige

- 12.61 Calamiteit:** een onverwachte gebeurtenis waarbij sprake is van ernstige of ontwrichtende effecten op het bedrijfsproces
- 12.62 Dienstopdracht:** opdracht van de cvl over de dienstuitvoering.
- 12.63 Dienstmededeling:** mededeling van de directie RET over de regelgeving Tram.
- 12.64 Elektrotechnisch Veiligheidshandboek (EVH):** door RET vastgelegde norm voor het veilig werken aan, met en nabij elektrische installaties.
- 12.65 Principe veilige stopplaats:** een handelwijze waarbij bij een calamiteit een zo veilig mogelijke locatie wordt gekozen om reizigers veilig en verantwoord het railvoertuig te laten verlaten.
- 12.66 RET calamiteitenplan (RETCAL):** het plan van de bedrijfsnoodorganisatie RET waarin alle bedrijfsprocessen worden geregeld die nodig zijn voor het veilig en effectief bestrijden van de gevolgen van een calamiteit.
- 12.67 Storingsboekje:** document waarin de afhandeling van storingen aan railvoertuigen in normale reizigersdienst is beschreven.
- 12.68 Veiligheidsbeheerssysteem:** een systeem voor het beheersen van de organisatorische structuur, verantwoordelijkheden, procedures, processen en voorzieningen voor het ten uitvoer brengen van de veiligheidsbeheersing.

Afkortingen

ag	=	alleengaande
BBE	=	Bedrijfsbureau Exploitatie
BVW	=	Beverwaard (remise)
calco	=	calamiteitencoördinator (rol van cts)
cico	=	check-in/check-out unit
cte	=	coördinator technische exploitatie
cts	=	coördinator trouble shoot (functie)
cvl	=	centrale verkeersleiding
cwt	=	coördinatie werkzaamheden trambaan
DM	=	DienstMededeling
DO	=	Decentrale Overheid conform Wls (voor RET de MRDH)
dri	=	dynamische reizigersinformatie
EBS	=	Exploitatie Beheer Systeem
EVH	=	Elektrotechnisch Veiligheidshandboek
HGB	=	Hillegersberg (remise)
ILT	=	Inspectie Leefomgeving en Transport
IM	=	Interne Mededeling
I&T	=	Instructie & Training
KLW	=	Kleiweg (emplacement, centrale werkplaats)
KRL	=	Kralingen (remise)
MRDH	=	Metropoolregio Rotterdam Den Haag
NVW	=	Normenkader Veilig Werken (railAlert)
OvD	=	Officier van Dienst (benaming van calco naar externen)
pvr	=	profiel van vrije ruimte
Reg M	=	Reglement Metro
Reg T	=	Reglement Tram
RETCAL	=	RET calamiteitenplan
RVV	=	Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens
RWT	=	Regeling Werken Trambaan (RET)
twi	=	tramwaarschuwingsinstallatie
twl	=	tramwaarschuwingslichten
vbs	=	veiligheidsbeheerssysteem
vhp-tram	=	veiligheidspersoon tram
vop	=	voldoend onderricht persoon
vri	=	verkeersregelininstallatie
VVW-Tram	=	Voorschrift Veilig Werken Tram (railAlert)
Wls	=	Wet lokaal spoor
Wvw	=	Wegenverkeerswet





13 Seinenboek

Het seinenboek is een integraal onderdeel van het Reglement Tram.

In hoofdstuk 7 van het Reglement Tram zijn de artikelen over seinen opgenomen.

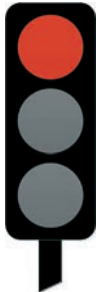
In het Normblad Seinborden Tram (in ontwikkeling) wordt beschreven hoe de seinborden voor tram moeten worden vormgegeven en geplaatst en aan welk kwaliteitsniveau zij moeten voldoen.

De seinen in het Seinenboek Tram hebben een nummer met daarachter de letter T. Zo wordt een onderscheid gemaakt met de seinen in het Seinenboek Metro.

Inhoudsopgave

- 1 Lichtseinen
- 2 Lichtaanwijzers en lichtinstallaties
- 3 Vaste snelheidsborden
- 4 Tijdelijke snelheidsborden
- 5 Seinborden voor ondersteunende lichtseinen
- 6 Seinen met stopopdrachten en seinen bij werkzaamheden
- 7 Seinborden voor elektrische tractie
- 8 Overige borden
- 9 Geluidsseinen
- 10 Handseinen
- 11 Markeringen
- 12 Negenogen

1. Lichtseinen

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
1.01T		Rood ondersteunend lichtsein Schieplein-viaduct	Stop vóór het sein.	De sectie achter dit lichtsein is bezet.	Bestuurder.
1.02T		Geel ondersteunend lichtsein Schieplein-viaduct	Spoor is vrij tot eerstvolgend lichtsein of seinbord.	Houdt in snelheid rekening met de mogelijkheid dat het volgende sein stop-tonend kan zijn (1.01T) en dat daarvoor gestopt moet worden.	Bestuurder.
1.03T		Groen ondersteunend lichtsein Schieplein-viaduct	Spoor is over het gehele traject vrij.	Geen beperking in snelheid.	Bestuurder.
1.04T		Rood lichtsein remise	Stop vóór het sein.	Sein komt voor in remises BVW, KRL en HGB.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
1.05T		Groen licht-sein remise	Doorrijden met geldende snelheid.	Sein komt voor in remises BVW, KRL en HGB.	Bestuurder.
1.06T		Stop-tonend "Stop en Go" sein	Stop vóór het sein.		Bestuurder.
1.07T		Go-tonend "Stop en Go" sein	Doorrijden met geldende snelheid.		Bestuurder.
1.08T		Rood T-licht	Passeerverbod railvoertuig. Stop vóór het sein.	Het passeerverbodgebied inrijden vanaf deze zijde niet toegestaan.	Bestuurder.
1.09T		Wit T-licht	Passeerverbod railvoertuig. Doorrijden met geldende snelheid.	Het passeerverbodgebied inrijden vanaf deze zijde toegestaan.	Bestuurder.
1.10T		Bruglicht Twee gele lichten die om en om oplichten en doven.	Stop de tram voor deze lichten. Erasmusbrug gaat open, de bediencyclus is in werking gesteld.	Doorrijden toegestaan na doven van beide lampen.	Bestuurder.

2. Lichtaanwijzers en lichtinstallaties

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
2.01T		Linksaf-tonende wisselstand-aanwijzer	Het te berijden wissel ligt in de stand die de aanwijzer aangeeft.		Bestuurder.
2.02T		Rechtdoor-tonende wisselstand-aanwijzer	Het te berijden wissel ligt in de stand die de aanwijzer aangeeft.		Bestuurder.
2.03T		Rechtsaf-tonende wisselstand-aanwijzer	Het te berijden wissel ligt in de stand die de aanwijzer aangeeft.		Bestuurder.
2.04T		Stop-tonende wisselstand-aanwijzer	Stop, controleer het wissel volgens procedure.	De wisselstand is onduidelijk/ onbepaald.	Bestuurder.
2.05T		Gedoofde wisselstand-aanwijzer	Stop, controleer het wissel volgens procedure.	De wisselstand is onduidelijk/ onbepaald.	Bestuurder.
2.06T		Dubbele witte pijl-aanduiding bruggen Parksluizen op het Droogleever Fortuynplein Linksaf brandend.	Neem de Parkhavenbrug (buitenbrug).	Coolhavenbrug kan geopend zijn.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
2.07T		Dubbele witte pijl-aanduiding bruggen Parksluizen op het Droogleever Fortuynplein Rechtsaf brandend.	Neem de Coolhavenbrug (binnenbrug).	Parkhavenbrug kan geopend zijn.	Bestuurder.
2.08T		Dubbele witte pijl-aanduiding bruggen Parksluizen op de G.J. de Jonghweg Rechtopstaand brandend.	Neem de Parkhavenbrug (buitenbrug).	Coolhavenbrug kan geopend zijn.	Bestuurder.
2.09T		Witte pijl-aanduiding bruggen Parksluizen op de G.J. de Jonghweg Rechtsaf brandend.	Neem de Coolhavenbrug (binnenbrug).	Parkhavenbrug kan geopend zijn.	Bestuurder.
2.10T		Wisselindicatielamp remise Kralingen oplichtend De andere zijde is gedoofd.	Deze indicatielampjes bevinden zich aan weerszijden tussen het tramspoor. Het lampje licht op aan de zijde van de aanliggende tong.	Deze lampjes vergemakkelijken het zicht op de wisseltongen van afstand.	Functionaris.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
2.11T		Wisselindicatielamp remise Kralingen gedoofd De andere zijde oplichtend.	Deze indicatielampjes bevinden zich aan weerszijden tussen het tramspoor. Het lampje is gedoofd aan de zijde van de afliggende tong.	Deze lampjes vergemakkelijken het zicht op de wisseltongen van afstand.	Functionaris.
2.12T		Werkplaatsspoor aanwijzer	Wissels liggen in de richting van de werkplaats remise BVW.	Na deze aanwijzer volgen handwissels.	Bestuurder.
2.13T		Spooraanwijzer links	Wissels liggen in de richting van de sporen 1 t/m 9 van remise BVW.	Via de binnenboog.	Bestuurder.
2.14T		Spooraanwijzer rechts	Wissels liggen in de richting van de sporen 10 t/m 17 van remise BVW.	Via de buitenboog.	Bestuurder.
2.15T		Spoornumeraanwijzer	Geeft het spoornummer aan waarnaar de wissels gesteld staan (1 t/m 17).	Komt voor in combinatie met 1.06T en 1.07T.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
2.16T		Wachttijd-indicator Rode letters "WACHT" met cirkel van witte lampjes er omheen die tegen de klok in aftellen.	De witte lichtjes tellen af. Houdt de deuren ontgrendeld tot aan de laatste drie witte lichtjes.	Komt voor op haltes in combinatie met verkeerslicht of negenoog. Het sein kan gepaard gaan met een geluidssignaal.	Bestuurder.

3. Vaste snelheidsborden

In dit hoofdstuk wordt onder het begrip 'snelheid' verstaan het op het bord aangegeven getal in km per uur.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
3.01T		Snelheidsbeperkingsbord Een ruitvormig wit bord met een zwarte rand en een zwart getal.	Vanaf dit seinbord een snelheid aanhouden van ten hoogste het getal. De snelheid mag pas verhoogd worden na passage van seinbord 3.02T.		Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
3.02T		Einde snelheidsbeperkingsbord Een ruitvormig wit bord met een zwarte rand en drie schuine strepen.	Vanaf dit punt geldt dat de snelheid verhoogd mag worden tot de snelheid overeenkomstig de regelgeving.		Bestuurder.
3.03T		Wisselsnelheidsbeperkingsbord Een ruitvormig wit bord met een zwarte rand, een zwart getal en de letter W, geplaatst nabij een wissel.	Het wissel mag in rechte stand met maximaal de aangegeven snelheid bereiden worden. Na passage van het puntstuk door de laatste as mag de snelheid verhoogd worden overeenkomstig de regelgeving.	Wordt geplaatst bij wissels die in rechte stand niet met de gebruikelijke 30km/u bereden mogen worden. Afbuigend geldt een maximale snelheid van 15 km/u.	Bestuurder.
3.04T		Boogsnelheidsbeperkingsbord Een ruitvormig wit bord met een zwarte rand, een zwart getal en de tekst BOOG, nabij een boog.	De boog mag met maximaal de aangegeven snelheid bereden worden. Na passage van de boog door de laatste as mag de snelheid verhoogd worden overeenkomstig de regelgeving.	Wordt geplaatst bij bogen waarvoor een afwijkende snelheidsbeperking geldt.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
3.05T		Onderbord Wit rechthoekig bord met daarop een tekst in zwarte letters.	Toelichting op of beperking van de geldigheid van het bovenstaande snelheidsbeperkingsbord: - geldt voor bepaalde voertuigen, - geldt tussen bepaalde tijdstippen, - geldt om bepaalde redenen.	Kan worden toegepast onder seinbord 3.01T, 3.03T en 3.04T.	Bestuurder.

4. Tijdelijke snelheidsborden

In dit hoofdstuk wordt onder het begrip ‘snelheid’ verstaan het op het bord aangegeven getal in km per uur.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
4.01T (VVW-Tram: L1)		Tijdelijk snelheidsbeperkingsbord Een driehoekig geel bord met de punt naar beneden en een zwart getal.	Vanaf dit seinbord een snelheid aanhouden van ten hoogste het getal.	Wordt geplaatst in verband met tijdelijke snelheidsbeperkingen. Bijvoorbeeld vanwege de toestand van de trambaan of werkzaamheden.	Bestuurder.

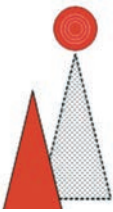
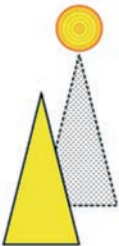
Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
4.02T (VVW- Tram: L1)		Tijdelijk snelheidsbeperkingsbord Een driehoekig geel bord met de punt naar beneden.	Vanaf dit seinbord een snelheid aanhouden van ten hoogste 15 km/uur.	Wordt geplaatst in verband met tijdelijke snelheidsbeperkingen vanwege werkzaamheden.	Bestuurder.
4.03T (VVW- Tram: L2)		Einde tijdelijk snelheidsbeperkingsbord Een driehoekig groen bord met de punt naar boven.	Vanaf dit punt geldt dat de snelheid vermeerderd mag worden tot de snelheid overeenkomstig de regelgeving.		Bestuurder.
4.04T (VVW- Tram: L3)		Onderbord Wit rechthoekig bord met daarop een tekst in zwarte letters.	Toelichting op of beperking van de geldigheid van het bovenstaande snelheidsbeperkingsbord: - geldt voor bepaalde voertuigen, - geldt tussen bepaalde tijdstippen, - geldt om bepaalde redenen.	Kan worden toegepast onder seinbord 4.02T.	Bestuurder.

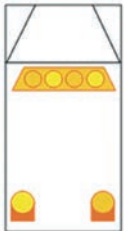
5. Seinborden voor ondersteunende lichtseinen

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
5.01T		Geel ruitbord met smalle zwarte rand	Begin van een traject met ondersteunende lichtseinen.	Vanaf dit bord dienen de ondersteunende lichtseinen te worden opgevolgd.	Bestuurder.
5.02T		Geel ruitbord met smalle zwarte rand en schuine zwarte streep	Einde van een traject met ondersteunende lichtseinen.	Vanaf dit bord rijdt men weer op zicht zonder ondersteunende lichtseinen.	Bestuurder.

6. Seinen met stopopdrachten en seinen bij werkzaamheden

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
6.01T (VVW-Tram: B1)		Afsluitbord (vast) Een vast vierkant of rechthoekig wit bord met een zwarte rand en rode horizontale balk.	Stop vóór het bord; afgesloten spoor.	Te gebruiken als eindbord op vaste plaatsen (bijvoorbeeld een stootjuk).	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
6.02T (VVW- Tram: S1)		Rode kegel Een rode verkeerskegel of een kegel met rode lamp, geplaatst in het spoor. In het donker met knipperend rood licht.	Aanvang werkruimte. Stop voor dit sein. Op aanwijzing van de vhp-tram oprijden en de werkruimte doorrijden met maximaal 5 km/uur.	Als geen sein 6.04T is geplaatst dan moet sein 6.02T minstens 10 meter voor de werkruimte geplaatst worden.	Bestuurder.
6.03T (VVW- Tram: A4)		Groene kegel Een groene verkeerskegel of een kegel met groene lamp, geplaatst naast het spoor. In het donker met een knipperend groen licht.	Einde opgelegde snelheidsbeperking. De tram verlaat het werkvak.	Gebruik in combinatie met sein 6.04T.	Bestuurder.
6.04T (VVW- Tram: A3)		Gele kegel Een gele verkeerskegel of een kegel met gele lamp, geplaatst naast het spoor. In het donker met knipperend geel licht.	Aanvang snelheidsbeperking. Vanaf dit sein een snelheid aanhouden van ten hoogste 15 km/uur.	De bestuurder kan sein 6.02T of 6.05T verwachten.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
6.05T (VVW- Tram: S2)		Rode vlag en/ of lamp Dag: Een rode vlag. Nacht: Een rode lamp.	Stop vóór de vlag/lamp.	Dit sein kan worden gegeven als handsein of als een sein dat aan een railvoertuig is bevestigd.	Bestuurder.
6.06T (VVW- Tram: W1)		Klaphek Een tijdelijk geplaatste beweegbare afsluiting: mechanisch, elektronisch of met sleutelbediening.	Afbakening werkvak voor wegverkeer. Vanaf een klaphek aan het begin van een werkplek een snelheid aanhouden van ten hoogste 15 km/uur.	Bestuurder stopt voor het hek, rijdt vervolgens op en passeert het hek met gepaste snelheid.	Bestuurder.
6.07T (VVW- Tram: A5)		Waarschuwingslichten Dienst- of werkvoertuigen op de trambaan met geel knipperende bebakening.	Een snelheid aanhouden van ten hoogste 15 km/uur. De tram nadert een werkvak.	De bestuurder kan sein 6.02T, 6.05T of een voertuig in het tramspoor verwachten.	Bestuurder.
6.08T		Geel bord met zwarte letters Voorzien van tekst “werkverkeer” of “railvoertuig”.	Rail-wegvoertuigen dienen aan voor- en achterzijde voorzien te zijn van de aanduiding “werkverkeer” of “railvoertuig”.		Functionaris.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
6.09T		Wit vest of witte armbanden	Drager van het witte vest of de witte armbanden is vhp-tram.		Functionaris.

7. Seinborden voor elektrische tractie

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
7.01T		Oranjerood rechtopstaand rechthoekig bord Bevestigd aan bovenleidingsmast.	Lijnonderbreker aanwezig.	Lijnonderbreker stroomloos passeren.	Bestuurder.

8. Overige borden

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
8.01T		Opzetbord wisselstand-aanwijzer rechtsaf	Wissel ligt vast in rechtsleidende stand.		Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
8.02T		Opzetbord wisselstand-aanwijzer rechtdoor	Wissel ligt vast in rechtdoorleidende stand.		Bestuurder.
8.03T		Opzetbord wisselstand-aanwijzer linksaf	Wissel ligt vast in linksleidende stand.		Bestuurder.
8.04T		Opzetbord wisselstand-aanwijzer geel met letter H	Wissel handmatig bedienbaar.		Bestuurder.
8.05T		Wisselnummerbordje Geel bordje met zwarte cijfers.	Geplaatst bij wissel met een uniek nummer. Het nummer bestaat uit 1, 2 of 3 cijfers.	Bordjes komen in twee varianten voor. Met en zonder een hoofdletter I. De I is van oudsher toegevoegd om aan te geven dat het een Inductief aangestuurd wissel betrof.	Functionaris.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
8.06T		Wisselnummerbordje Wit bordje met zwarte rand en cijfers.	Geplaatst bij wissel met een uniek nummer. Het nummer bestaat uit de letter W en 3 cijfers.	Bevindt zich in remise BVW.	Functionaris.
8.07T		Haltebord Geel bord met blauwe balk en pictogram van tram.	Hier halteert men volgens procedure.		Bestuurder.
8.08T		Vaste haltebord Haltebord met onderaan een doorlopende rode balk.	Vaste halte, hier altijd halteren, ook met railvoertuigen niet in reizigersdienst.		Bestuurder.
8.09T		R-bord Een wit bord met halfronde bovenzijde, drie rechte zijden en een zwarte letter R.	Rangeergrens.	De bestuurder met een tot de remises beperkte rijbevoegdheid mag dit bord niet voorbij rijden.	Bestuurders met beperkte rijbevoegdheid.
8.10T		Oprijverbodsbord Wit bord met rode rand. Voorzien van rode tram en zwarte halte en tekst: oprijverbod bij bezette halte.	Tram mag niet oprijden als de instaphalte op de Mathe-nesserdijk bezet is, ivm mogelijk kop-/flankaanrijgevaar.	Bevindt zich op het Marconiplein.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
8.11T		Beperkte toegangsbord Wit bord met rode rand. Voorzien van tekst: Verboten toegang zonder vhp-tram.	Trambaan mag niet betreden worden zonder vhp-tram. Dit geldt niet voor bestuurder, conducteur en calco.		Functionaris.
8.12T		Passeerverbodsbord heen Blauw bord met rode rand en rode en witte tram en letters Citadis.	Begin van passeerverbod Citadis voertuigen. Vanaf deze zijde voorrang op tegenligger.		Bestuurder.
8.13T		Passeerverbodsbord terug Wit bord met rode rand en zwarte en rode tram en letters Citadis.	Begin van het passeerverbod Citadis voertuigen. Vanaf deze zijde gaat de tegenligger voor.		Bestuurder.
8.14T		Passeerverbodsbord einde Wit bord met rode rand en zwarte en rode tram en diagonale zwarte balk.	Einde passeerverbod.		Bestuurder.

9. Geluidsseinen

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
9.01T (VVW- Tram: G1)	 Geluidssein noodsignaal Vele korte, elkaar snel opvolgende tonen.		Stop, er dreigt gevaar.	Personeel moet onmiddellijk het spoor verlaten. Bestuurders moeten stoppen. Het geluidssein kan gegeven worden met de fluit of toeter. Naar bestuurders toe eventueel in combinatie met handsein 10.01T.	Functionaris.
9.02T (VVW- Tram: G2)	 Geluidssein let op Eén lange toon.		Er passeert een voertuig in het nevenspoor.		Functionaris.
9.03T (VVW- Tram: G3)	 Geluidssein stop werk Lange toon, dan korte toon, dan lange toon.		Stop of pauzeer de werkzaamheden. De werkenden gaan uit de trambaan.		Functionaris.

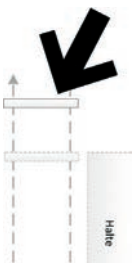
Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
9.04T (VVW-Tram: G4)	 Geluidsssein hervat werk Eén korte toon.		Werkenden gaan in de trambaan en hervatten de werkzaamheden.		Functionaris.
9.05T	 	Aanhoudend lang signaal met de trambel	Noodsignaal tram.	Personen verlaten direct het spoor.	Functionaris.
9.06T	 	Matig lang signaal met de trambel	Let op er nadert een tram.	De vhp-tram bepaalt of de werkploeg het spoor verlaat.	Functionaris.
9.07T	... 	Kort signaal met de trambel "Attentie"	Let op omstanders en reizigers, er passeert of vertrekt een tram.	Kan gegeven worden bij: 1. vertrek. 2. het passeren van de achterkant van een tegenligger.	Bestuurder.

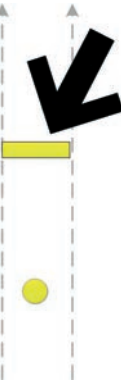
10. Handseinen

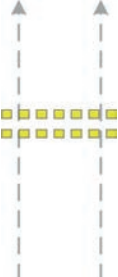
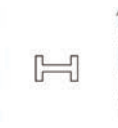
Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
10.01T (VVW- Tram: V1)		Handgebaar noodstop Beide handen boven het hoofd heen en weer bewegen.	Maak een noodstop!		Bestuurder.
10.02T (VVW- Tram: V2)		Handgebaar langzaam rijden Hand horizontaal houden.	Met gepaste snelheid doorrijden.		Bestuurder.
10.03T (VVW- Tram: V3A)		Handgebaar stop Hand opgestoken naast het hoofd.	Stoppen.		Bestuurder.
10.04T (VVW- Tram: V4)		Handgebaar naar de seingever toe rijden Hand naast het hoofd van voren en naar achteren bewegen.	Oprijden naar de seingever toe.		Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
10.05T (VVW- Tram: V5)		Handgebaar van de seingever af rijden Hand van zo hoog naar zo laag mogelijk op en neer bewegen.	Van de seingever af rijden.		Bestuurder.

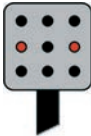
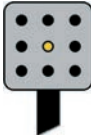
11. Markeringen

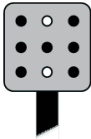
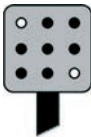
Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
11.01T		Witte stopstreep aan het eind van een halte, dwars over het spoor	Stop met de kop van de tram voor deze streep om op de juiste plaats te halteren.		Bestuurder.
11.02T		Tweede witte stopstreep	Oprijden tot aan de tweede witte streep om de VRI aan te vragen.	Alleen van toepassing bij haltes die voor een kruising met VRI liggen. Let op: deze streep kan ook als enkele streep voorkomen.	Bestuurder.

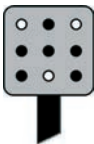
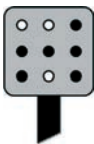
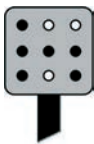
Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
11.03T		Gele stip tussen het tramspoor voor een VECOM-wissel	Wanneer de kop van de tram over de gele stip rijdt wordt de door het railvoertuig uitgezonden code gelezen en het wissel bediend.		Bestuurder.
11.04T		Gele streek dwars op het tramspoor (na gele stip) voor een VECOM-wissel	Stop voor de gele streek als het wissel nog niet is vrijgemaakt door een voorgaand railvoertuig dat een andere richting opgaat.	Bij een gelijke richting mag worden meegereden zonder te stoppen voor de gele streek.	Bestuurder.
11.05T		Gele blokmarkering enkel	Aanvang pas-seerverbod.	Eventueel in combinatie met lichtsein 1.08T, 1.09T of seinbord 8.12T of 8.13T.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
11.06T		Gele blokmarkering dubbel	Einde passeerverbod.	Eventueel in combinatie met seinbord 8.14T.	Bestuurder.
11.07T		Rode blokmarkering	Hier sta je onder een lijnonderbreker als de kop van de tram in het rode blok staat.	Bevindt zich in remise BVW.	Bestuurder.
11.08T		Witte streep in combinatie met witte letter R tussen het spoor	Rij op tot de streep, het achterliggende wissel is vrijgereden.	Bevindt zich in remise BVW.	Bestuurder.
11.09T		Witte horizontale streep met dwarsstreepjes tussen het spoor	Positie van detectielus voor verkeerslicht.	Stop met eerste as of draaistel boven de markering om een wit negenoo aan te vragen.	Bestuurders historisch materieel en bestuurders van railwegvoertuigen.

12. Negenogen (ter informatie uit RVV)

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
12.01T		Rood negenoo Twee rode, horizontaal ten opzichte van elkaar geplaatste continu brandende lichten.	Stop voor het negenoo als verkeersdeelnemer.	Melden aan cvl-bedienaar als het negenoo rood blijft.	Bestuurder.
12.02T		Geel negenoo Een geel, in het midden geplaatst continu brandend licht.	Stop indien mogelijk voor de kruising. In alle gevallen de kruising vrijmaken.		Bestuurder.
12.03T		Geel knipperend negenoo Een geel, in het midden geplaatst knipperend licht.	Verkeerslichtinstallatie in storing of uit.	De bestuurder mag de kruising oversteken als verkeersdeelnemer.	Bestuurder.
12.04T		Wit knipperend negenoo Twee witte knipperende lichten (in diverse posities mogelijk).	Steek de kruising voorzichtig over en houd rekening met overig verkeer.	Het verkeer onderling van trams en bussen openbaar vervoer, is niet geregeld.	Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
12.05T		Wit negenoog Twee witte, verticaal ten opzichte van elkaar geplaatste continu brandende lichten.	Recht door over de kruising rijden toegestaan.		Bestuurder.
12.06T		Wit negenoog Twee witte, diagonaal ten opzichte van elkaar geplaatste brandende lichten. Linksonder en rechtsboven.	Rechtsaf over de kruising rijden toegestaan.		Bestuurder.
12.07T		Wit negenoog Twee witte, diagonaal ten opzichte van elkaar geplaatste brandende lichten. Rechtsonder en linksboven.	Linksaf over de kruising rijden toegestaan.		Bestuurder.

Nr.	Afbeelding	Omschrijving	Betekenis	Aanwijzing / toelichting	Geldt voor
12.08T		Wit negenooog Drie witte, tegelijk brandende lichten. Links- en rechtsboven en middenonder.	Links- en rechtsaf over de kruising rijden toegestaan.		Bestuurder.
12.09T		Wit negenooog Drie witte, tegelijk brandende lichten. Links- en middenboven en middenonder.	Linksaf en rechtdoor over de kruising rijden toegestaan.		Bestuurder.
12.10T		Wit negenooog Drie witte, tegelijk brandende lichten. Recht- en middenboven en middenonder.	Rechtsaf en rechtdoor over de kruising rijden toegestaan.		Bestuurder.



Colofon

Beheercommissie: Hans de Lange en Freek van 't Hoff

Fotografie: Reinald Roos Photography (ReinaldRoos.com)
Hans de Lange (pagina 38)

Tekeningen: Freek van 't Hoff en railAlert

© 2017 RET, Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de RET-directie.